

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Татяна Иванова Ичевска,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Филологически факултет, Ка-
тедра по ИЛСЛ
на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъж-
ност „професор“
в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

по област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1
Филология

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 37/ 02.05. 2025 г., с. 60, за
нуждите на катедра „Световна култура“, Факултет *Екранни изкуства*, като кандидат участва
доц. д-р Борис Владимиров Минков от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

1. Общо представяне на получените материали

Предмет:

Със заповед № 310 от 23.06.2025 г. на Ректора на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ съм оп-
ределена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „**про-
фесор“ в НАТФИЗ** по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално
направление 2.1 Филология, обявен за нуждите на катедра *Световна култура* към Факултет
Екранни изкуства.

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен кандидат**: доц. д-р Бо-
рис Владимиров Минков от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Всички необходими документи и материали съгласно Закона за развитие на акаде-
мичния състав и в съответствие с минималните национални изисквания за заемане на акаде-
мичната длъжност „професор“ са в наличност.

За участие в конкурса кандидатът доц. д-р Борис Минков е приложил 5 публикации (1
монография, 1 студия и 3 статии). Статиите и студията са публикувани в научни издания,
реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

Обща характеристика на дейността на кандидата:

Следя и познавам развитието на Борис Минков като преподавател, научен работник,
редактор на списание „Страница“ и като колега. Минков защитава успешно дисертационния
си труд през 2003 г. През 2010 г. се хабилитира като ст. н. с. в Институт за литература (БАН)
с труд върху градското възприятие, а от 2013 г. е доцент по литературна история на Европа в

НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. От юни 2024 г. е ръководител на катедра „Световна култура“, във Факултет *Екранни изкуства*, НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Той е автор на общо 84 публикации, от които 4 монографии, 65 научни статии и 15 други материали (рецензии, учебници, учебни помагала и др.). Борис Минков води лекционния курс по *История и теория на европейската литература*, както и курса „Град и литература“ в бакалавърските програми на НАТФИЗ. От 2019 г. Борис Минков е издател на Библиотека „Страница“ – научна поредица от рецептивно насочени литературоведски и интердисциплинарни изследвания. В периода 2015 – 2024 г. е председател на Управителния съвет на Сдружение „Литературна къща“, издател на списание *Страница*. Носител е на наградата за млад учен (до 35 години) на БАН за книгата „И нова, и българска“ (сборник литературна критика) през 2003 г.

2. Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Научната продукция на кандидата **съответства** на минималните национални изисквания за допускане до участие в конкурс за заемане на академичната длъжност ‘професор’.

Основният труд, с който Борис Минков участва в конкурса, е книгата *Висящите полета на българската литература*. Пловдив: Сдружение Литературна къща, 2023. 328 с. ISBN 978-954-9824-31-5. Рецензирана. Тя се състои от 12 глави, заключителни думи и библиография.

Още във въведението на книгата Борис Минков ясно заявява своята изследователска цел – да предложи друг път за възприемане за литературното наследство (с. 6), защото мисленето за българската литература трябва да се освободи от т.нар. от автора „менгеме“ на имането и нямането. Посредством привличането и обглеждането на разнородни по същността си и по времето на появата си литературни явления, от първата до последната страница на книгата Минков се опитва да докаже основната си теза, че същността на литературния процес се състои в непрекъснатото преливане и (пре)комбиниране на наличности и липси, на присъствия и отсъствия. Зеговете, които констатираме в хода на този процес, са повече от логични и именно затова не бива да се приписват като дефицити на литературата, а да се схващат като „партитурна основа“ за нови (възможни) литературноисторически сюжети. Продукт на подобни виждания е и заглавието на книгата – с метафората на „висящите полета“ Борис Минков фигурализира неподредените и нестабилни възможности, потенциално заложили във всеки един художествен текст, които биха могли не просто да се осъществяват, но и да се превърнат в разклонения на различни интенции с всеки следващ критически и/ли читателски прочит. Едновременно с това като „висящи полета“ Минков характеризира онези

места, около които през годините са натрупвани определени рецептивни очаквания, но по една или друга причина (било то заради липсваща или еднопосочно функционираща инфраструктура) те не са произвели литературна комуникация, а в определени случаи дори са се оказали податливи на идеологически проекции (например сатиричното, естрадното, религиозното и т. н.) Избраният подход всъщност изцяло обслужва стратегията на изследването да разколебае трайно наложения в литературата ни персонализъм, както и да покаже, че смисълът на дадена литература не е в това да отглежда и пази единствено „шедьоври“, а да се „грижи“ за множеството взаимодействащи си рецептивни гнезда, които имат своя устойчивост и продуктивност.

Във въведението си авторът посочва и изследванията, на които е задължен неговият труд (на Изер, Яус, Бурдийо), като извежда и ключите постановки в тях, с които диалогизират собствените му наблюдения. Идеята за диалог е в основата и на всички останали части на изследването – неслучайно, макар най-обстоен да е погледът върху творбите от съвременната литература, Минков винаги прехвърля смислови мостове към предходни автори и произведения, търси т.нар. от него „къси съединения“ с традицията, предпоставките за демонстрирания в дадени моменти отказ от нея, анализира причините за прекъсванията на определени тематични линии, както и за забравянето или неочакваното за времето си спомняне на специфични техники на писане. Минков извежда и важните според него български критически текстове (на Никола Георгиев, Александър Кьосев, Светлозар Игов), които се свързват с концепцията за висящите полета.

В книгата на Минков се очертават няколко важни проблемни ядра. Макар да не следва стриктно литературноисторическата хронология, в изходна точка на наблюденията си авторът превръща съдбата на декадентството и символизма, като задълбочено се спира на полемиките около тяхната същност, на настойчивите опити на критиката да направи видими определени техни представители и творби, както и на очевидното разминаване между критическо желание за „имане“ и художествена практика. На тази основа Минков прави интересни изводи относно случването и неслучването на символизма у нас, като прокарва и аналогии с присъстващо-отсъстващото битие на авангарда у нас през 20-те г. на 20. век (втора глава „Бележки в полетата на българския модернизъм“).

Второто ядро се оформя от разсъжденията на автора около въпросите що е канон и възможността подобен конструкт да бъде мислен в плана на алтернативността – на това е посветена третата глава на изследването. Авторът подлага на проблематизиране наложения у нас представи за литературен канон, като едновременно изказва и своите съмнения, свързани с риска „алтернативността“ да бъде сведена до обикновена замяна на едни авторитети с

нови, обговаря механизмите, които преди и след 1989 г. регулират и стабилизират канона и целия ни литературен живот, както и проблема доколко „спонтанна“ е спонтанността на нашата литература през 90-те г. на 20. век.

Особено интересни за мен (и с подчертано приносен характер) бяха последните три части на трета глава, засягащи проблема за публичния образ на пишещия, неизбежно свързан и с въпроса как известността на даден автор може да стане предпоставка за (не)четенето на неговите текстове. Минков се спира и върху причините за доста често наблюдаваната асиметрия между заявено в творбата желание на пишещия за популярност и неговото (не)оправдаване, а в редица случаи дори се наблюдава и категорично неприемане на едни или други текстове от литературоведските среди.

Като отделно ядро в книгата бих обособила наблюденията на Минков върху употребата на сатирата и механизмите за постигане на сатиричен ефект в българската литература от Алеко Константинов и Михалаки Георгиев до Константин Павлов и Георги Марковски (четвърта глава). Любопитни са разсъжденията на автора върху принципите на карнавализиране, наблюдаващи се в някои съвременни творби, както и върху особеното чувство за малоценност на нашата сатира, пряка последица от което е невъзможността абсурдно-смешното да се превърне в нейна единствена и тотална бленда.

Анализирайки голям брой текстове от съвременната поезия и проза (в следващите шест глави), Минков проследява промените в разбирането за естрадно говорене преди и след 1989 г., начините, по които се осмисля романтичното и се усвоява неговият реквизит, знаковото присъствие или отсъствие на интерес към религията и религиозността, към тялото и телесността. Не по-малко важни са и направените от Минков анализи на предпоставките за завишеното желание на съвременните автори да конструират исторически наративи, да разпитват миналото, да го държат отговорно за неясното (или даже липсващо) бъдеще. Самата съвременна литература се мисли от автора като своеобразен сноп от възможности, които подлежат на реализиране и на рецептивно (пре)осмисляне. В този ред на мисли искам да отбележа, че ми допада желанието на Минков да чете по нов начин и да осветява невидени зони в текстове на иначе многократно обговаряни автори – това прекрасно е направено например в частта за Георги Марковски и в „Трилогията на Виктор Пасков и Преходът“.

Книгата очертава различни ракурси за разчитане на скритата в заглавието ѝ метафорика – висящи полета се създават в хода на четенето, предопределени от избора или отказа на определени оптики към художествения текст, висящи полета създава предходната литературна традиция, в която избира да се огледа или пък не всяка нова литературна генерация. Висящи полета оформят и контекстите (културологични, исторически, литературни), от кои-

то се оттласкват и/ли към които се завръщат творците дори когато са убедени, че са най-красивите и надарени „птици” в гнездото, в което гнезди литературата ни.

Книгата „Висящите полета на българската литература” е продукт не на желанието на автора да ни даде правилните отговори на – както се вижда от изследването, – редица нерешени през годините литературноисторически и рецептивни казуси, а преди всичко да влезе в диалог със заварената литературноисторическа и критическа традиция, по(дс)казвайки необходимостта от проблематизиране на утвърдени от различни институции представи и нагласи за нашата литература.

Студията и статиите, които съпътстват монографичния труд, показват не само добрата литературноисторическа ориентация на Борис Минков, но демонстрират и уменията му да анализира задълбочено и критически творби от различни литератури, да извежда неочаквани литературноисторически сюжети, да разгръща (и прекосява) с лекота разнообразни тематични полета.

3. Приноси:

Борис Минков много точно е описал приносите на монографичния си труд и на останалите приложени материали. Към казаното бих добавила, че всички негови тези в книгата *Висящите полета на българската литература* са доказани убедително, посредством прецизни вглеждания в микро- и макропоетиката на избраните за наблюдение от него творби.

Няма как да подмина изключителната прецизност и старание, на места достигащи чак до педантизъм, с които Борис Минков работи с теоретичните източници, както и стремежа му да бъде максимално коректен, когато въвежда и/ли борави с едно или друго понятие.

Респектираща е и показаната от Минков способност да обгледа и концептуализира свръхинтензивния и крайно разнопосочен съвременен литературен живот, за което безспорно му помага и дългогодишната работа като редактор и автор на критически рецензии в списание „Страница”. Книгата *Висящите полета на българската литература* е плод не само на старателното изчитане на огромен брой художествени книги, на задълбоченото вглеждане в тях, но и на отличното познаване на оперативната критика, с оценките на която Минков в редица случаи диалогизира.

С приносен характер са наблюденията на Борис Минков върху романа на Г. Марковски „Хитър Петър”, върху същността и художествените проявления на естрадното и проникването и усвояването му в България, върху функциите на кръчмата в естрадните текстове

като сцена и медиум, върху специфичните модификации на естрадно-лирическото през 70-те и 80-те г. на 20.век (Ст. Цанев – Л. Левчев) и опита да се види особеното битие на поемата на Борис Христов „Честен кръст”.

Едновременно с изброеното дотук Минков непрекъснато отчита и сложните връзки на литературата с другите изкуства – виртуозността, с която той обговаря трансмедиялните преноси личи и в съпътстващите книгата статии „Херман Брох или орнаментът трансмедиялен концепт“ и „Ходенето като автореференциален процес в перспективата на перформативния обрат“.

Представените за рецензиране трудове на Борис Минков са изцяло оригинални и не дублират материалите, използвани при предходните му процедури. В работите на кандидата има важни научни приноси, за които свидетелства и списъкът с цитиранията. С основание може да се каже, че Борис Минков се нарежда сред сериозните и задълбочени съвременни изследователи на българската и западноевропейската литература.

4. Заключение:

След запознаване с материалите и научните трудове, приложени по процедурата, и анализа на тяхната значимост, на съдържащите се в тях приносни моменти и на цялостната научна и преподавателска дейност на Борис Минков, съм убедена, че той напълно отговаря на изискванията за получаване на академичната степен ‘професор’, затова категорично давам своята **положителна оценка** за кандидатурата му.

Препоръчвам на научното жури да предложи на Факултетния съвет на Факултета по *Екранни изкуства* да избере доц. д-р Борис Владимиров Минков за **професор** в НАТФИЗ.

10. 09. 2025 г.

Пловдив

Рецензент:

(*подпис*)

Проф. д.н. Татяна Ичевска